

Sygn. akt I ACa 418/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Zofia Kawińska-Szwed (spr.)
Sędziowie :	SA Ewa Jastrzębska SO del. Tomasz Ślęzak
Protokolant :	Justyna Wnuk

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko J. B. i B. B.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 11 października 2012 r., sygn. akt I C 882/11

1) oddała apelację;

2) nie obciąża powódki kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 418/13

UZASADNIENIE

Powódka domagała się uznania za bezskuteczną wobec niej umowy z 26 stycznia 2011r. przewłaszczenia prawa własności lokalu mieszkalnego, położonego w C. przy ul. (...), dla którego prowadzona jest księga wieczysta nr (...), na zabezpieczenie umowy pożyczki z dnia 22 stycznia 2011r., na kwotę 58 000 zł. Mocą umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie dłużnik powódki S. B., zabezpieczając pożyczkę, przeniósł własność powyższego lokalu mieszkalnego na swoich rodziców J. B. i B. B..

Podawa, że od S. B. zasądzono alimenty na rzecz małoletniego syna powódki O. B., płatne do rąk powódki, wyrokiem z dnia 25 marca 2008r. Sądu Rejonowego wC., sygn. akt III RC 730/10, w kwocie 18 000 zł (16 500 zł +

odsetki), zabezpieczone na przewłaszczonej nieruchomości. Nadto wskazała też na wierzytelność wobec S. B. z tytułu zasądzonych alimentów w kwocie 1 000 zł, wyrokiem z dnia 16 sierpnia 2011r. Sądu Rejonowego w C. sygn. akt III RC 260/11. Powołała się także na wierzytelność wobec S. B. w kwocie 50 000 zł tytułem nakładów na mieszkanie S. B. oraz na wierzytelność wobec S. B. w kwocie 20 000 zł, z tytułu spłaconych przez powódkę za S. B. pożyczek.

Pozwani jako rodzice dłużnika wiedzieli o tym, że przez tę czynność S. B. realizuje zamiar pokrzywdzenia powódki. Powódka powołała się na domniemanie z art. 527 § 3 k.c. Dłużnik powódki posiada liczne długi wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Urzędu Skarbowego i innych wierzycieli, a przez wyzbycie się jedyne cennego posiadanego majątku udaremnił on zaspokojenie swoich wierzycieli i stał się osobą niewypłacalną.

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa.

Podniósł, że istotnie wraz z żoną i synem zawarł umowę pożyczki, której zabezpieczeniem było przewłaszczenie lokalu mieszkalnego, położonego w C. przy ul. (...). Umowa ta nie miała na celu pokrzywdzenia wierzycieli, a jego syn nie stał się w wyniku jej niewypłacalny, bowiem nie posiada on wierzycieli, którzy mieliby zostać pokrzywdzeni. Zobowiązania alimentacyjne syna są regularnie płacone. Zobowiązania alimentacyjne są dodatkowo zabezpieczone hipoteką na nieruchomości, stanowiącej przedmiot przewłaszczenia. Zaprzeczył by powódka wyremontowała mieszkanie jego syna z własnych środków. Z wiedzy pozwanego wynika, że jego syn osiąga zarobki i na bieżąco reguluje swoje zobowiązania.

Pozwana wniosła także o oddalenie powództwa z powołaniem się na argumentację zbieżną ze stanowiskiem pozwanego.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy powództwo oddalił i ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z 25 marca 2008r. sygn. akt III RC 921/07, Sąd Rejonowy w C. zasądził od S. B. na rzecz małoletniego O. B. alimenty w kwocie po 500 zł miesięcznie, płatne do rąk matki J. K. z góry do 15 każdego miesiąca, począwszy od 1 grudnia 2007 r. z ustawowymi odsetkami. Wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z 16 sierpnia 2011r., sygn. akt III RC 260/11, zasądzone od S. B. na rzecz małoletniego O. B. alimenty w wysokości 650 zł miesięcznie od 14 marca 2011r., płatne do rąk matki małoletniego J. K. w terminie do 15 każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia w płatności którejkolwiek z rat, w miejsce alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 25 marca 2008r. sygn. akt III RC 921/07. Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z 27 stycznia 2012r. sygn. akt XVII RCa 379/11, po rozpoznaniu apelacji obu stron od wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 16 sierpnia 2011r. oddalił obydwie apelacje .

Pozwany jest ojcem S. B.. Syn pozwanego jest ojcem małoletniego O. B.. Matką małoletniego O. jest powódka. Syn S. B. pochodzi z jego nieformalnego związku faktycznego z powódką J. K..

Umową przewłaszczenia na zabezpieczenie pożyczki, z 26 stycznia 2011r., zawartą w formie aktu notarialnego rep. (...), S. B. przeniósł na swojego ojca J. B. za zgodą jego żony B. B. własność lokalu mieszkalnego, położonego w C. przy ul. (...), objętego księgą wieczystą nr (...). Umowa została zawarta w celu zabezpieczenia zwrotu pożyczki w kwocie 58 000 zł, udzielonej przez pozwanego swojemu synowi 22 stycznia 2011r. Termin zwrotu pożyczki ustalono na dzień 21 stycznia 2013r. Zgodnie z postanowieniem umowy pożyczka ma zostać zwrócona wraz z odsetkami liczonymi za okres od dnia 22 stycznia 2011r., w łącznej wysokości 2 700 zł. Pozwany J. B. zobowiązał się do zwrotu własności przewłaszczonego lokalu, w terminie siedmiu dni od dnia spłaty całkowitej kwoty pożyczki wraz z odsetkami. W czasie przeniesienia własności powyższej nieruchomości, nieruchomość ta obciążona była hipoteką przymusową kaucyjną do sumy 16 500 zł, zabezpieczającą należność główną wraz z odsetkami wierzyciela hipotecznego, w osobie powódki J. K..

Pożyczka udzielona przez pozwanego synowi przeznaczona była na poczet zobowiązań, związanych z zakończoną działalnością gospodarczą. Jedyłą udokumentowaną wierzytelnością powódki wobec S. B. jest wierzytelność w kwocie 16 500 zł, zabezpieczona hipotecznie na nieruchomości przewłaszczonej na zabezpieczenie. S. B. spełnia wobec swojego małoletniego syna O. B. świadczenia alimentacyjne regularnie, w sposób dobrowolny bez potrzeby prowadzenia egzekucji sądowej. Po dokonaniu przewłaszczenia nieruchomości na zabezpieczenie pożyczki pozwany

chciał, by powódka złożyła oświadczenie o wyrażeniu zgody na wykreślenie jej hipoteki, przy jednoczesnej spłacie wierzytelności w kwocie 16 500 zł, lecz powódka odmówiła zgody, gdyż same odsetki od tej sumy wynoszą 10 000 zł.

Podstawą ustaleń faktycznych były dokumenty urzędowe oraz ich kopie, których mocy dowodowej nie podważono. Uzupełnieniem tego były zeznania strony, które były spójne z pozostałym materiałem dowodowym i tworzyły z nim logiczną całość.

Sąd oddalił wniosek dowodowy pozwanych o przesłuchanie w charakterze świadka S. B.. Zgodnie z art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, natomiast okoliczności mające być dowiedzionymi, przy pomocy tego środka dowodowego zostały w wystarczającym stopniu wykazane innymi dowodami strony pozwanej, przy jednoczesnym braku inicjatywy dowodowej strony powodowej na okoliczności przeciwne.

Powództwo oparte zostało na podstawie art. 527 § 1 k.c. i n. Przesłanki odpowiedzialności z tego przepisu muszą być spełnione.

Po stronie pozwanej B. B. zachodził brak legitymacji procesowej biernej. Przeniesienie własności nieruchomości nastąpiło wyłącznie do majątku osobistego pozwanego J. B., za zgodą pozwanej B. B..

Dla możliwości poszukiwania ochrony, uregulowanej w art. 527 § 1 k.c. i n., niezbędnym dla strony powodowej jest posiadanie przymiotu wierzyciela, gdyż tylko on może żądać uznania czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do niego. Powódka dochodziła uznania czynności prawnej za bezskuteczną wobec wierzytelności alimentacyjnych orzeczonych na rzecz jej małoletniego syna O. B.. Powódka jako matka O. B. nie jest wierzycielką S. B., z tytułu zasądzonych na rzecz jej syna alimentów i tylko on jest wierzycielem S. B. z tego tytułu. Powódka jedynie reprezentowała małoletniego w procesie o alimenty. Powódka nie jest więc legitymowana czynnie by w imieniu własnym występować o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, wobec wierzytelności jej syna.

Wierzytelność powódki w kwocie 16 500 zł wraz z odsetkami została zabezpieczona w formie hipoteki na nieruchomości lokalowej, będącej przedmiotem przewłaszczenia na zabezpieczenie. Wierzytelność ta zabezpieczona jest więc rzeczowo na nieruchomości, niezależnie od tego, kto aktualnie jest jej właścicielem. W konsekwencji brak jest podstaw dla możliwości uznania, że czynność prawna polegająca na przewłaszczeniu nieruchomości na zabezpieczenie, mogła pokrzywdzić interes finansowy powódki w zakresie jej wierzytelności hipotecznej.

Pozostałe wierzytelności powódki, które wskazała, że posiada wobec S. B., nie zostały przez nią wykazane w myśl art. 6 k.c. Nie udowodniła, że posiada jakiegokolwiek inne wierzytelności wobec S. B., oprócz wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie.

Art. 527 § 2 k.c. wiąże cechę pokrzywdzenia wierzycieli ze skutkiem czynności prawnej w postaci powstania niewypłacalności lub zwiększenia stanu niewypłacalności dłużnika. Tej okoliczności powódka również nie udowodniła. S. B. terminowo uiszcza swoje zobowiązania wobec wierzycieli i nie są przeciwko niemu prowadzone żadne egzekucje świadczeń pieniężnych. Natomiast swoje zobowiązania alimentacyjne wobec małoletniego syna O. B. są regulowane na bieżąco terminowo, bowiem przy ich uiszczeniu pośredniczy pozwany, który zeznał, że sam przesyła środki na rachunek bankowy powódki.

Wyrok zaskarżyła apelacją powódka, która zarzuciła naruszenie art. 527 k.c. przez oddalenie powództwa pomimo, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycielki i w wyniku dokonania czynności stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż przed jej dokonaniem.

Powołując się na powyższe domaga się zmiany wyroku przez uwzględnienie powództwa, uzupełnienie postępowania dowodowego w postępowaniu apelacyjnym przez dopuszczenie wskazanych w apelacji dowodów, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Naruszenie prawa materialnego, uzasadniające zaskarżenie wyroku może nastąpić przez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie.

Celem wykładni jest wyjaśnienie właściwej treści przepisu i jego rzeczywiste znaczenie. Po wyjaśnieniu powyższego Sąd dokonuje subsumcji, czyli podciągnięcia ustalonego stanu faktycznego pod wybrany przepis i określa skutki prawne wynikające z tego przepisu dla konkretnego przypadku.

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy poprawnie dokonał wskazania przepisu art. 527 § 1 k.c., jego zastosowania do poczynionych ustaleń. Właściwie wyjaśnił jego treść. Brak jest więc podstawy do podzielenia zarzutu apelacji by doszło do naruszenia prawa materialnego.

Oddalenie powództwa nie było wynikiem błędu w zakresie zastosowania prawa materialnego, czy jego błędnej wykładni lecz okoliczności obciążających stronę powodową w myśl art. 6 k.c., to znaczy udowodnienia zaistnienia przesłanek z art. 527 § 1 k.c., w szczególności udowodnienia przymiotu wierzyciela w odniesieniu do innych niż zabezpieczone hipoteką sumy, wierzytelności.

Powódka po wniesieniu pozwu, została wezwana do wskazania dowodów na naparcie swoich twierdzeń i pouczona o skutkach niewykonania zarządzenia Sądu Okręgowego. Nie podjęła do daty wyrokowania żadnej czynności mającej na celu przedłożenie dowodów, czy też wskazania przeszkód w ich przedłożeniu.

Zaświadczenie o pobycie w szpitalu w październiku 2012r. pozwala na wniosek, że hospitalizacja spowodowana była wyłącznie stanem osłabienia i po krótkotrwałym pobycie w stanie dobrym została wypisana, a zatem w okresie poprzedzającym – od lipca do października 2012r. – miała powódka warunki by stosowne dowody przedłożyć.

Odnosi się to do dowodów, które powódka przedłożyła do apelacji.

Dla merytorycznego ich rozpoznania istotne znaczenie ma to, czy są to dowody nowe lub takie których powódka przed sądem I instancji nie mogła przedłożyć.

Zarówno chronologia czynności w toku postępowania przed Sądem Okręgowym jak i ocena charakteru wnioskowanych w apelacji dowodów nie pozwalają na uznanie ich za dowody nowe lub takie, których powódka nie mogła przedłożyć Sądowi Okręgowemu. Opierając się na materiale zgromadzonym w toku I instancji Sąd Okręgowy miał podstawę do przyjęcia, że powódka nie udowodniła przymiotu wierzyciela w odniesieniu do sum przez siebie wskazanych.

Zasadnie Sąd Okręgowy odmówił jej także przymiotu wierzyciela o ile tyczy to alimentów na syna. Niezależnie od powyższego alimenty te przelewane są systematycznie z konta pozwanego.

Alimenty wraz z odsetkami zaś zabezpieczone hipoteką na spornej nieruchomości nie dają podstawy do podzielenia zasadności zarzutu niewypłacalności dłużnika. Tę kwestię Sąd Okręgowy obszernie i w prawidłowo w swych motywach wyjaśnił.

Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia i wnioski Sądu Okręgowego jako prawidłowe, a jako takie przyjmuje je za swe własne.

Z powyższych przyczyn na mocy art. 385 kpc apelację oddalił.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 102 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc. Sytuacja faktyczna powódki, związana z szeregiem obciążeń finansowych, w tym także wynikających z działań syna pozwanego pozwala na wniosek, że

powódka mogła być przekonana o słuszności swoich roszczeń oraz że jest ta sytuacja przypadkiem szczególnym w rozumieniu art. 102 kpc.